

ΕΘΝΙΚΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Διάλεξις ὑπὸ τοῦ κ. Δ. ΠΑΠΑΕΥΣΤΡΑΤΙΟΥ

Γενικοῦ Γραμματέως τοῦ Ε. Ο. Τ.

Νομίζω ὅτι διερμηνεύω τὴν κοινὴν γνώμην ἐκφράζων συγχαρητήρια καὶ εὐχαριστίας πρὸς τὴν Διοίκησιν τῆς Βιομηχανικῆς Σχολῆς διὰ τὴν σειρὰν ὁμιλιῶν περὶ Τουρισμοῦ, τὴν ὁποίαν ὠργάσωσεν. Ἡ εὐκαιρία τῆς διατυπώσεως τῶν ἀπόψεων τῶν ὀλίγων, ἀκόμη, προσώπων τὰ ὁποῖα ἀσχολοῦνται εἰς τὸν τόπον μας διὰ τὰ προβλήματα τοῦ τουρισμοῦ ὑπὸ τὴν γενικωτέραν αὐτοῦ μορφήν θέτει ζητήματα καὶ ἐρωτήματα, τὰ ὁποῖα ἀσφαλῶς θὰ συμβάλουν εἰς τὴν πρόοδον τοῦ θέματος.

Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, ἡ παγκόσμιος ἀνάπτυξις τῆς τουριστικῆς κινήσεως, ἡ σημασία τὴν ὁποίαν δίδουν εἰς τὸ φαινόμενον αὐτὸ αἱ μᾶλλον προηγούμενοι χῶροι καὶ τὰ ἐντυπωσιακὰ ἀποτελέσματα ἀπὸ ἀπόψεως εἰσροῆς συναλλαγμάτων εἰς τὴν Ἑλλάδα συνετέλεσαν ὥστε τὸ κράτος, ὁ τύπος καὶ ἡ κοινὴ γνώμη ν' ἀπασχολοῦνται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον μὲ τὸ θέμα Τουρισμός.

Ἡ ἀντιμετώπισις τῶν τουριστικῶν προβλημάτων εἰς τὸν τόπον μας, τόσον κατὰ τὴν προπολεμικὴν ὅσον καὶ κατὰ τὴν πρώτην μεταπολεμικὴν περιόδον, ἐγένετο κατὰ τρόπον ἐμπειρικόν, χωρὶς αὐτὸ νὰ ζημιώσῃ τὴν ὑπόθεσιν, διότι τὰ προβλήματα ἦσαν ἀπλᾶ, τὰ διαθέσιμα μέσα περιορισμένα, ὅπως ἄλλωστε καὶ ἡ σημασία ἡ ὁποία ἐδίδετο εἰς τὸν τουρισμόν.

Ἀπὸ τὴν στιγμὴν ὅμως πού ἡ πείρα τοῦ παρελθόντος ἐμφανίζει τὴν τουριστικὴν κίνησιν ὡς ἓνα φαινόμενον τοῦ πολιτισμοῦ μας τὸ ὁποῖον συνεχῶς καλύπτει καὶ εὐρύτερα κοινωνικὰ στρώματα καὶ ἀπλώνεται συνεχῶς εἰς μεγαλύτερα γεωγραφικὰ πλάτη, ἡ διαμόρφωσις μιᾶς τουριστικῆς πολιτικῆς, μὲ συγκεκριμένους βραχυπροθέτους ἐπιδιώξεις ἀλλὰ καὶ μὲ μακρὰν προοπτικὴν, ἀποτελεῖ μίαν ἀνάγκην καὶ μίαν εὐκαιρίαν διὰ χώρας μὲ ἰδιαίτους οἰκονομίαν, ὅπως εἶναι ἡ Ἑλλάς.

Μία σύντομος ἀνάλυσις τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς τουριστικῆς κινήσεως θὰ βοηθήσῃ εἰς τὴν τοποθέτησιν τῶν θεμάτων τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ καλύπτῃ ἡ τουριστικὴ πολιτικὴ, ἡ προσπάθεια δηλαδή τῆς ἀνευρέσεως καὶ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν μεθόδων μὲ τὰς ὁποίας εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιτευχθοῦν τὰ καλύτερα ἀποτελέσματα μὲ τὰ διαθέσιμα μέσα.

Ἡ μετακίνησις τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τόπου εἰς τόπον ἢ ἀπὸ χώρας εἰς χώραν διὰ λόγους τουριστικούς ἔχει ἀποτελέσματα κοινωνικὰ καὶ οἰκονομικά. Τὸ τουριστικὸ ταξίδι εἶναι μία μορφή ἀναψυχῆς, ἡ ὁποία ἔχει ἐπιδράσεις μορφωτικὰς καὶ ἐκπολιτιστικὰς τόσον διὰ τὴν χώραν ἀπὸ τὴν ὁποίαν προέρχεται ὁ περιηγητής, ὅσον καὶ διὰ τὴν χώραν εἰς τὴν ὁποίαν μεταβαίνει. Δημιουργεῖ κατανόησιν καὶ δεσμούς μεταξὺ τῶν λαῶν, βοηθεῖ τὸ διεθνὲς ἐμπόριον καὶ τὰς διεθνεῖς πνευματικὰς σχέσεις, διευρύνει τὴν ἀντίληψιν καὶ τὰς ἰδέας τῶν ἀνθρώπων, διαλύει ἐσφαλμένους ἀπόψεις.

Ὑπὸ τὴν ἔννοιαν αὐτὴν, τὸ τουριστικὸ ταξίδι, τὸ ὁποῖον ἔχει ὡς αἰτίαν τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ ἀνθρώπου ν' ἀλλάξῃ τὸ σύνθηδες περιβάλλον του

καὶ τὴν περιέργειαν νὰ γνωρίσῃ νέους τόπους, ἀποτελεῖ ἓνα ἀγαθὸν κοινωνικὸν φαινόμενον ἄξιον ἐνισχύσεως ἀπὸ πάσης ἀπόψεως.

Ἰδιαίτερα δ.ὰ τὴν Ἑλλάδα. ἡ ἐπαφὴ τῶν κατοίκων τῆς πόλεως μὲ τὸν κάτοικον τῆς ὑπαίθρου καὶ τῆς ἐπαρχίας, τὴν ὁποίαν προκαλεῖ ὁ ἐσωτερικὸς τουρισμὸς, μόνον ἀγαθὰ ἀποτελέσματα δύναται νὰ ἔχῃ ἀπὸ κοινωνικῆς πλευρᾶς. Ὅσον περισσότεροι ξένοι ἐπισκέπτονται τὴν Ἑλλάδα, τόσον περισσο-

Ζάκυνθος

τέρους φίλους ἀποκτᾷ ἡ χώρα μας εἰς τοὺς διαφόρους λαοὺς τῆς γῆς καὶ τόσον περισσότερον συμβάλλει εἰς τὸν πολιτισμὸν. Ὅσον περισσότεροι Ἕλληνες ἠμποροῦν νὰ ταξιδεύουν εἰς τὸ ἐξωτερικόν, τόσον γοργότερος καὶ ἀποτελεσματικώτερος εἶναι ὁ συγχρονισμὸς τοῦ τεχνικοῦ καὶ πνευματικοῦ μας ἔξοπλισμοῦ.

Εἰς τὸν αἰῶνα μας ὅμως τὰ ἀποτελέσματα τῆς τουριστικῆς κινήσεως, τὰ ὁποῖα ἔχουν προκαλέσει τὴν προσοχὴν, εἶναι ἰδίως τὰ οικονομικὰ ὀφέλη τὰ ὁποῖα κράτη καὶ περιοχαὶ προσπαθοῦν ν' ἀποκομίσουν, καὶ ἰδιαίτερος διὰ τὴν κάλυψιν τῶν ἑλλειμμάτων τῶν ἰσοζυγίων πληρωμῶν.

Αἱ δαπάναι τῶν ξένων περιηγητῶν εἰς μίαν χώραν ἀποτελοῦν ἓνα ἐνεργητικὸν εἰς ξένον συνάλλαγμα, τὸ ὁποῖον οὐσιαστικῶς χρησιμοποιεῖται διὰ τὴν ἀγορὰν ἀγαθῶν ἢ διὰ τὴν κάλυψιν ἑλλειμμάτων τῶν ἀδήλων πόρων τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν τῆς χώρας. Εἶναι δὲ φανερὸν ὅτι, ὅσον ἰσχυρότερον εἶναι τὸ νόμισμα τὸ ὁποῖον δαπανοῦν οἱ περιηγηταί, τόσον πολυτιμότερον εἶναι διὰ τὴν δεχομένην χώραν, διότι καὶ εὐκόλως μετατρέπεται τὸ ἰσχυρὸν νόμισμα εἰς ἄλλα νομίσματα ἀλλὰ καὶ συνήθως εἶναι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον περισσότερον σπανίζει.

Ἐπειδὴ ζῶμεν εἰς τὸν αἰῶνα τῆς Βιομηχανίας, αἱ χῶραι μὲ τὸ ἰσχυρότερον νόμισμα εἶναι αἱ μᾶλλον ἀνεπτυγμένα βιομηχανικῶς χῶραι, εἰς τὰς

όποιας, ἄλλωστε, διὰ τοὺς αὐτοὺς ἀκριβῶς λόγους ἡ δυνατότης τοῦ ταξιδίου ὑφίσταται εἰς εὐρύτερα στρώματα τοῦ πληθυσμοῦ των.

Βεβαίως ὄλαι αἱ δαπάναι τῶν περιηγητῶν εἰς μίαν χώραν δὲν ἀποτελοῦν συναλλαγματικὸν εἰσόδημα. Ἰδιαιτέρως διὰ τὴν Ἑλλάδα, ἡ ὁποία εἰσάγει πολλὰ εἶδη ἐκ τοῦ ἔξωτερικοῦ, ἀκόμη δὲ καὶ εἰς ὄρισμένας περιπτώσεις καὶ τροφίμα, ἓνα μέρος τῶν δαπανῶν τῶν περιηγητῶν ἐπανεξάγεται διὰ τὴν ἀγορὰν βενζίνης αὐτοκινήτων κλπ. Ἀντιθέτως, εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐπίσης, χώραν μονίμου ὑποαπασχολήσεως τῶν ξηγατικῶν χειρῶν, κάθε δαπάνη τῶν ξένων διὰ παροχὴν ὑπηρεσίας ἢ διὰ προϊόντα ἐγχωρίου κατασκευῆς ἀποτελεῖ καθαρὸν συναλλαγματικὸν εἰσόδημα.

Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ πρέπει νὰ τονισθῇ ὅτι, ὅσον πλουσιώτεροι εἶναι οἱ περιηγηταί, τόσοσιν μεγαλύτερον μέρος τῶν δαπανῶν αὐτῶν καλύπτει ὑπηρεσίας καὶ ἀξίαν ἐργασίας. Βεβαίως, ἐξ ἀντιστροφου, ὁ ἀριθμὸς τῶν πλουσίων περιηγητῶν εἶναι μικρὸς ἐν σχέσει μὲ τὰς μάζας τῶν μετρίας ἢ μικρᾶς οἰκονομικῆς ἐπιφανείας ταξιδιωτῶν.

Ὡς πρόσθετον οἰκονομικὸν ἀποτέλεσμα τῆς τουριστικῆς κινήσεως πρέπει νὰ τονισθῇ ἡ ἐνίσχυσις τῆς ἀγορᾶς ἀπὸ τὰς δαπάνας τῶν περιηγητῶν. Ἐπειδὴ ὁ ἀριθμὸς τῶν ξένων περιηγητῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα εἶναι ἀκόμη μικρὸς, ἡ εἰκὼν αὐτὴ καθίσταται σαφεστέρα προκειμένου περὶ τῆς ἐσωτερικῆς τουριστικῆς κινήσεως. Τόποι παραθερισμοῦ, ὅπως λ.χ. ἡ Αἴγινα, λουτροπόλεις ὅπως τὸ Λουτράκι ἀποξοῦν κατὰ μέγα μέρος ἀπὸ τὰς δαπάνας τῶν παραθεριστῶν ἢ τῶν λουομένων καὶ συντηροῦν ἐγκαταστάσεις καὶ συγκοινωνίας, αἱ ὁποῖαι δὲν ἔχουν καμμίαν σχέσιν μὲ τὴν σημασίαν τῶν σημείων αὐτῶν.

Ἐφ' ὅσον λοιπὸν ἡ τουριστικὴ κίνησις παρέχει τόσοσιν σημαντικὰ οἰκονομικὰ ἀποτελέσματα, ἡ κυρία ἐπιδιώξις τῆς τουριστικῆς πολιτικῆς θὰ πρέπει νὰ εἶναι ἡ αὔξησις τῶν οἰκονομικῶν ἀποτελεσμάτων διὰ τὴν ἀνακούφισιν τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν καὶ τὴν τόνωσιν τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς.

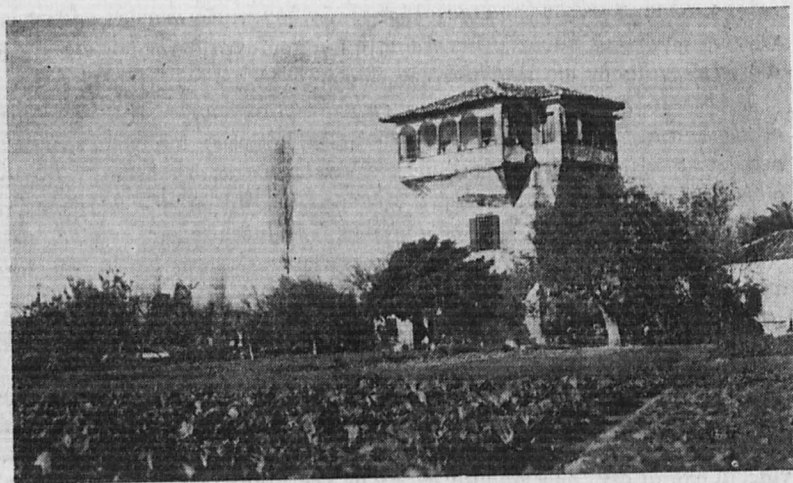
Ἡ ἀνάπτυξις τοῦ ἐσωτερικοῦ τουρισμοῦ μὲ τὰ λαμπρὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα διὰ τὴν κοινωνικὴν ζωὴν τῆς χώρας καὶ μὲ τὰ δευτερεύοντα οἰκονομικὰ ἀποτελέσματα πρέπει ἐπίσης νὰ τύχη τῆς δεούσης προσοχῆς.

Τὸ ὄργανον τὸ ὁποῖον ἐφαρμόζει τὴν τουριστικὴν πολιτικὴν ἐπὶ τοῦ ἐθνικοῦ ἐπιπέδου δὲν εἶναι δυνατόν παρὰ νὰ εἶναι ἡ Κρατικὴ Ὑπηρεσία Τουρισμοῦ, ἥτοι ἐν προκειμένῳ ὁ Ἑλληνικὸς Ὄργανισμὸς Τουρισμοῦ. Ἐπειδὴ δὲ ἡ διατύπωσις καὶ ὁ συμβιβασμὸς τῶν διαφόρων ἀπόψεων εἶναι ἔργον σώματος συλλογικοῦ, ἐπιβάλλεται ἡ ὑπαρξις εἰς τὸν Ὄργανισμὸν Τουρισμοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου, ὅπου νὰ ἐκπροσωποῦνται κατὰ τρόπον ἀποτελεσματικὸν αἱ ἀπόψεις τῶν διαφόρων τομέων οἱ ὁποῖοι ἔχουν σχέσιν μὲ τὸν τουρισμὸν, εἴτε ἰδεολογικὴ εἶναι ἡ δραστηριότης αὐτῶν εἴτε ἐπαγγελματικὴ, εἴτε πρόκειται περὶ συναφῶν Κρατικῶν Ὑπηρεσιῶν.

Βεβαίως, ἡ κατὰ καιροὺς ἐκφρασις τῆς κυβερνητικῆς πολιτικῆς δὲν εἶναι δυνατόν παρὰ νὰ ἐπηρεάζῃ τὸ τουριστικὸν πρόγραμμα καὶ τὴν προτεραιότητα ἐκτελέσεως αὐτοῦ. Ἐν τούτοις, εἰς δραστηριότητα τόσοσιν σύνθετον ὅσον εἶναι ἡ τουριστικὴ ἀνάπτυξις, ἡ μὴ ὑπαρξις τουριστικοῦ προγράμματος μακρᾶς διάρκειας καὶ πνοῆς καὶ ἡ ἀποστέρησις τῆς ἐπιδράσεως

τῶν ἀπόψεων τῶν ἐνδιαφερομένων κλάδων εἶναι μοιραῖον νὰ ἀπολήγη εἰς κυβερνητικὴν πολιτικὴν συμπτωματικὴν καὶ ἀσθενικὴν.

Τὰ μέσα μὲ τὰ ὁποῖα δύναται νὰ ἐφαρμόσῃ τὴν τουριστικὴν πολιτικὴν ὁ Ὅργανισμὸς Τουρισμοῦ εἶναι διοικητικὰ καὶ τουριστικά. Ἡ ἐπάρκεια τῶν διοικητικῶν μέτρων ὅσον καὶ τῶν οἰκονομικῶν μέσων δὲν εἶναι δυνατὸν παρὰ νὰ ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὴν σημασίαν τὴν ὁποῖαν δίδει ἡ ἐκάστοτε Κυβέρνησις εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ τουρισμοῦ, ἀποτελεῖ δὲ παρήγορον

Βόλος — Πηλιορίτικο σπίτι

φαινόμενον ἢ συνεχῶς αὐξανόμενη παροχὴ ὑποστηρίξεως καὶ χρημάτων ἐκ μέρους τοῦ Κράτους κατὰ τὴν τελευταίαν περίοδον.

Παρ' ὅλα ταῦτα, ἡ ἀπ' εὐθείας δαπάνη ἐκ μέρους τοῦ Κρατικοῦ Προϋπολογισμοῦ ἢ τοῦ τομέως ἐπεγδύσεων διὰ τουριστικὰς ἐγκαταστάσεις ἐπιδεικτικὰς ἐκμεταλλεύσεως δὲν εἶναι δυνατὸν παρὰ νὰ περιορίζεται εἰς ὑποδειγματικὰς ἐγκαταστάσεις, πρὸς παραδειγματισμὸν τῆς ἰδιωτικῆς οἰκονομίας. Ἐπειδὴ δὲ αἱ πλέον πολυδάπανοι τουριστικαὶ ἐγκαταστάσεις, δηλαδὴ τὰ ξενοδοχεῖα, ἀποδίδουν κέρδη τὰ ὁποῖα ἐξυπηρετοῦν τὸ τοποθετούμενον κεφάλαιον πολὺ ὀλιγότερον ἀπὸ ἄλλας βιομηχανικὰς ἢ ἐμπορικὰς ἐπιχειρήσεις, παρουσιάζεται συνεχῶς ἔλλειψις ἰδιωτικοῦ κεφαλαίου διὰ σοβαρὰς τοποθετήσεις εἰς ξενοδοχειακὰς ἐπιχειρήσεις.

Προκειμένον νὰ διαγράψωμεν ἐν μεγίστῃ συντομίᾳ τὰ κεφάλαια μὲ τὰ ὁποῖα ὀφείλει νὰ ἀσχολῆται ἡ τουριστικὴ πολιτικὴ, θὰ περιλάβωμεν εἰς ἐκάστην περίπτωσιν τὰ διδάγματα τοῦ παρελθόντος, ὅσα ἔχομεν ὑπ' ὄψιν, καὶ μὲ πολλὴν ἐπιφύλαξιν προτάσεις διὰ τὸ μέλλον τὸ ὁποῖον ἐμφανίζει ἡ σημερινὴ κατάστασις. Ἡ διατύπωσις τῶν θεμάτων γίνεται μὲ τὴν μορφήν ἀπλῶς περιληπτικῆς τοποθετήσεως εἰς ἐκάστην περίπτωσιν, ὥστε νὰ γίνονιν ἀφορμὴ περισσοτέρας καὶ εὐρύτερας ἐρεῦνης καὶ μελέτης.

I. Τὸ τουριστικὸν ἔνδιαφέρον καὶ οἱ τουριστικοὶ τόποι

1. Τὸ τουριστικὸν ἔνδιαφέρον στηρίζεται εἰς τὰ ἀρχαῖα μνημεῖα καὶ τὴν σύγχρονον ἱστορίαν.

2. Οἱ κλιματολογικοὶ ὄροι καὶ αἱ φυσικαὶ καλλοναὶ ἐνθουσιάζουν τὸν ξένον.

3. Ἡ γεωγραφικὴ θέσις, λόγῳ βελτιώσεως τῶν συγκοινωνιῶν καὶ μετατοπισμῶν τῶν ρευμάτων τῆς Δύσεως, εἶναι εὐνοϊκῆ.

4. Χρειαίεται προσοχὴ εἰς τὸ συνεχῶς ἀυξανόμενον ἔνδιαφέρον τῶν περιηγητῶν πρὸς τὴν σύγχρονον ζωὴν τῶν ἀνθρώπων, τὰ ἔθιμα κλπ.

5. Τὸ ἔνδιαφέρον τῶν περισσοτέρων ξένων συγκεντροῦται εἰς τοὺς κυριωτέρους ἀρχαιολογικοὺς τόπους τῆς κλασσικῆς ἐποχῆς (Κόρινθος, Μυκῆναι, Ἐπίδαυρος, Ὀλυμπία, Δελφοί), καθὼς καὶ εἰς τὰς νήσους τῶν Κυκλάδων, τὴν Κέρκυραν, τὴν Ρόδον καὶ τὴν Κρήτην.

6. Κάθε ἑλληνικὸς τόπος ἐπιθυμεῖ τὴν ἀνάπτυξιν κινήσεως ξένων πρὸς αὐτόν, κρίνων ὅτι, ἀπὸ ἀπόψεως ἐνδιαφέροντος, ὑπερτερεῖ κάθε ἄλλου τόπου.

7. Ὑφίσταται ἀνάγκη συνεχοῦς ἀναπτύξεως τοῦ ἐνδιαφέροντος καὶ τῶν μέσων εἰς τὴν βασικὴν περιοχὴν ἐνδιαφέροντος τῶν ξένων.

8. Ἡ ἐπιλογὴ κατ' ἔτος νέων τόπων πρὸς ἀνάπτυξιν, ἐν συσχετίσει πρὸς τὴν ὑπάρχουσαν κίνησιν, ἀποτελεῖ προϋπόθεσιν αὐξήσεως τῆς τουριστικῆς κινήσεως.

9. Ἡ τοπικὴ ὀργάνωσις, ἢ προστασία τοῦ τοπίου καὶ τῶν μνημείων, τὸ ἔνδιαφέρον τοῦ πληθυσμοῦ ἀποτελοῦν τὴν βάσιν τῆς τουριστικῆς κινήσεως.

II. Ἡ διαφήμισις καὶ ἡ προπαγάνδα

1. Ὁ συναγωνισμὸς τῶν διαφόρων χωρῶν διὰ νὰ προσελκύσουν τὴν πλεον ἀποδοτικὴν τουριστικὴν κίνησιν ἐπιτείνεται συνεχῶς.

2. Τὰ μέσα τὰ ὁποῖα διαθέτουν αἱ διάφοραι χώραι, γραφεῖα πληροφοριῶν, ἔντυπα, περιοδικὰ κλπ., εἶναι ἐν πολλοῖς ἀπόρριπτα διὰ τὰ μέσα τῆς Ἑλλάδος.

3. Ἐὰν ὑπολογισθῇ ὅτι αἱ τουριστικῶς ἀνεπτυγμένα χωρὰ διαθέτουν 1-1,5% τοῦ τουριστικοῦ εἰσοδήματος διὰ διαφήμισιν, τὸ ἀναλογοῦν ποσοστὸν διὰ τὴν Ἑλλάδα, ἐπὶ εἰσοδήματος δολλ. 30 ἑκατ. ἑτησίως, θὰ ἦτο δολλ. 450 χιλ., ἤτοι δρχ. 14.000.000 ἑτησίως. Τοῦτο ἀπέχει σημαντικῶς τῶν ἤδη διαθέσιμων.

4. Ποικιλία νέων ἐντύπων κατ' ἔτος. Ταῖνια κινηματογραφικαὶ. Ἄρθρα ἐφημερίδων. Βιβλία με θέματα τῆς Ἑλλάδος.

5. Θέματα διαφήμισεως εἶναι αἱ ἀρχαιότητες, τὸ κλίμα καὶ αἱ φυσικαὶ καλλοναί, ὡς καὶ τὸ χαμηλὸν κόστος.

6. Αἱ μελλοντικαὶ κατευθύνσεις τῆς διαφήμισεως πρέπει νὰ στραφοῦν πρὸς τουρισμὸν διαμονῆς, διακοπᾶς εἰς τὴν Ἑλλάδα, πρὸς τουρισμὸν καθ' ὅλον τὸ ἔτος.

III. Αί συγκοινωνία πρὸς τὴν Ἑλλάδα

α) Διὰ ξηρᾶς. Πρὸς Γιουγκοσλαβίαν. Ἀνάγκη βελτιώσεως τῶν συνθηκῶν εἰς τὴν γείτονα. Πρὸς Τουρκίαν. Ἀνάγκη ἐπιταχύνσεως τῆς διὰ ξηρᾶς συγκοινωνίας. Πάντως θ' ἀπαιτηθῆ πολὺς χρόνος.

β) Διὰ τοῦ ἀέρος. Ἐπαρκεῖς, ἀλλ' ἀνάγκη προσελκύσεως περισσοτέρων δρομολογίων τῶν διεθνῶν ἀεροπορικῶν γραμμῶν. Δαπανηρά.

γ) Διὰ θαλάσσης. Μερικὰ καλὰ ἀτιμόπλοια, ἀλλὰ δαπανηρὰ καὶ ἀπαιτοῦν πολὺν διαθέσιμον χρόνον.

δ) Ἡ συνεχῶς αὐξάνουσα χρησιμοποίησις τοῦ αὐτοκινήτου ὡς μέσου τουριστικῆς συγκοινωνίας καὶ ἡ ἐξέλιξις τῆς τεχνικῆς ἐμφανίζουσιν ὡς τὴν πλέον ἐνδεδειγμένην σύνδεσιν τῆς Ἑλλάδος μετὰ τὸ ἐξωτερικὸν τὴν διὰ ταχέων πορθμείων (ferry boats). Τὰ σκάφη ταῦτα, μεταφέροντα μέγαν ἀριθμὸν ἐπιβατῶν καὶ αὐτοκινήτων **αὐθήμερόν**, δύνανται νὰ συνδέσουν τὴν Ἑλλάδα διαδοχικῶς μετὰ τὴν Δύσιν (Πάτραι — Βορινδῆσιον), τὴν Ἀνατολήν (Μικρὰ Ἀσία νοτιῶς Σμύρνης) καὶ τὴν Νότιον (Τομπρούκ), ὥστε ἡ χώρα νὰ ἐποφεληθῆ πλήρως τῆς γεωγραφικῆς τῆς θέσεως καὶ νὰ μεταβληθοῦν ἄρδην εἰς τουριστικαί, ἀλλὰ καὶ εἰς γενικώτεραι συνθήκαι τῆς χώρας.

IV. Τὰ ξενοδοχεῖα κλπ.

α) Ὑπάρχει κατεπεύγουσα ἀνάγκη ξενοδοχείων μετὰ ἐπίπεδον ἀνέσεων α καὶ β τάξεως εἰς Ἀθήνας καὶ τοὺς τουριστικοὺς τόπους.

Ἐξαιρέσεις ἀποτελοῦν ἡ Ρόδος καὶ ἡ Κέρκυρα διὰ α τάξεως, μετὰ τὰ ὁποῖα εἶναι ἐπαρκῶς ἐφωδιασμένοι αἱ δύο νῆσοι.

β) Ὁ βραδὺς ρυθμὸς τῆς κατασκευῆς ξενοδοχείων, 2-3 ἔτη ἕκαστον, ἐπιτείνει τὴν ἀνάγκην ἐγκαίρου προβλέψεως καὶ φροντίδος ἰδρύσεως.

γ) Ἡ ἀνάγκη διαφορισμοῦ μεταξὺ τῶν ξενοδοχείων διὰ τοὺς ξένους καὶ διὰ τὴν συνήθη κίνησιν τῶν Ἑλλήνων, κυρίως ἀπὸ ἀπόψεως ἐκμεταλλεύσεως (ἐποχιακῆ καὶ συνεχῆς κίνησις).

δ) Ἡ ἀνεπάρκεια καὶ τὸ δαπανηρὸν τῆς χρηματοδοτήσεως: μακροπροθέσμου (κατασκευῆς), μεσοπροθέσμου (συγχρονισμοῦ) καὶ βραχυπροθέσμου (ἐποχιακῶν ἀναγκῶν).

ε) Τὸ καθεστῶς τῶν διατιμῆσεων καὶ ἡ ἀνασταλτικὴ αὐτοῦ ἐπίδρασις ἐπὶ τῆς τοποθετήσεως κεφαλαίων.

στ) Εἶναι ἀνάγκη ἢ ξενοδοχειακῆ ἐπιχείρησις εἰς τὰ τουριστικὰ κέντρα νὰ καταστῆ ἐλκυστικὴ διὰ τὸ ἰδιωτικὸν κεφάλαιον.

ζ) Ὁ Ὄργανισμὸς Τουρισμοῦ πρέπει νὰ συνεχίσῃ τὴν κατασκευὴν μικρῶν ὑποδειγματικῶν ξενόνων καὶ περιπτέρων εἰς νέους τόπους, ἐντὸς τῶν διδαγμάτων τοῦ παρελθόντος.

V. Ἡ Ὄργάνωσις τῆς κινήσεως ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος

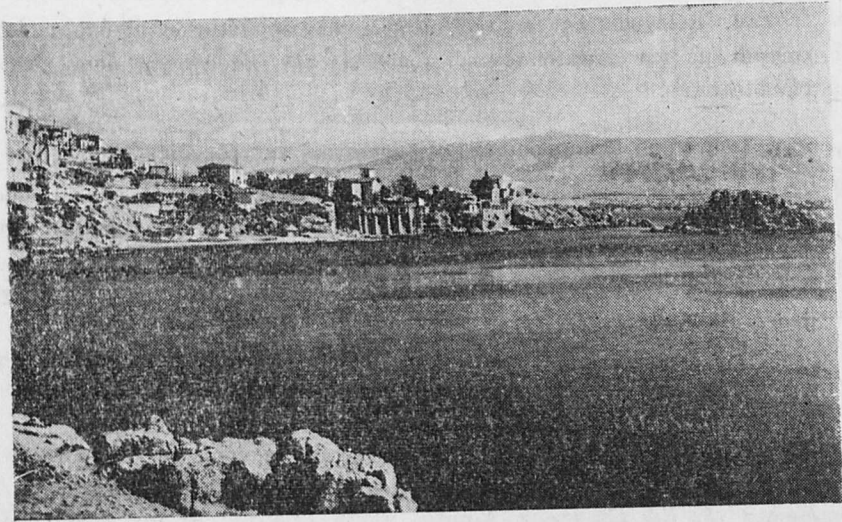
1. Τὸ ἀκατάλληλον τῶν συνήθων μεταφορικῶν μέσων διὰ τὴν ἐπίσπεψιν τῆς χώρας. Ἐξαιρέσεις τὸ ἀεροπλάνον.

2. Ἡ ἀνάγκη τουριστικῶν δρομολογίων καὶ ἢ ἐπιτυχία τῆς γενομένης δοκιμῆς.

3. Ἡ ἀνάγκη συνεχοῦς συγχρονισμοῦ τῶν μεταφορικῶν μέσων. Αὐτοκίνητα Pullman κλπ.

4. Ἡ ἀνάπτυξις τῆς ἐπισκέψεως εἰς ἕκαστον τόπον. Δρομολόγια, ἐξηγηταί, χάρται ὁδηγοί. Ἰδιαιτέρως προκειμένου περὶ διαμονῆς.

5. Ἀνάπτυξις τῶν τουριστικῶν γύρων πρὸς Καστορίαν—Θεσ/κην. Πρὸς Μυστρῶν—Πύλον. Πρὸς Κωνταντινούπολιν.

Πειραιεὺς — Μερικὴ ἄποψις τῆς Καστέλλας

6. Ἀνάπτυξις τῶν κρουαζιερωῶν. Πρὸς Ἰόνιον. Πρὸς περισσοτέρας νήσους.

7. Καθιέρωσις δρομολογίων ἀτμοπλοίων ἐντὸς τῆς ἡμέρας. Ἰδίως πρὸς Μύκονον.

VI. Ἡ Ἀναψυχὴ

1. Περιορισμέναι δυνατότητες ἀναψυχῆς εἰς τὴν πρωτεύουσαν. Καμμία ὁργάνωσις ἀναψυχῆς εἰς τοὺς τουριστικοὺς τόπους.

2. Ἡ θάλασσα καὶ τὸ βουνὸ πλησίον εἰς τὰς Ἀθήνας δίδουν εὐκαιρίας ἀναπτύξεως τῆς ἀναψυχῆς.

3. Ἡ ζωὴ τῆς πόλεως, καὶ μάλιστα τὴν νύκτα, νὰ καταστῇ προσιτὴ εἰς τοὺς ξένους. Ἔργον κυρίως ὁργανώσεως καὶ διαφημίσεως.

4. Προκειμένου περὶ ὁργανώσεως τῆς διαμονῆς, θ' ἀποτύχωμεν ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ ἀναψυχὴ. Θέαμα. Σπόρ. Τένις, Γκόλφ. Ψάρεμα. Κυνήγι. Χορός. Χαρτοπαίγνιον. Ὅπωςδήποτε μουσικὴ καλῆς ποιότητος.

5. Ἡ παρουσία ξένων καλλιτεχνῶν νὰ προσφέρεται εἰς τὴν ἐκμετάλλευσιν διὰ τοὺς ξένους περιηγητάς.

6. Τουριστικαὶ ἐκδηλώσεις πάσης φύσεως εἰς ὅλην τὴν χώραν, ἐγκαίρως γνωστοποιούμεναι.

VII. Λαϊκή Τέχνη και Βιοτεχνία

1. Κάθε περιηγητής ἢ ἐπισκέπτης ἐπιθυμεῖ ν' ἀγοράσῃ κάτι ἀπὸ τὴν χώραν καὶ τὸν τόπον ποῦ ἐπισκέπτεται.
2. Ὑφίσταται ποιότης ἱκανοποιητικὴ εἰς πολλοὺς κλάδους τῆς λαϊκῆς τέχνης.
3. Δυσκολία εἰς τὴν συγκέντρωσιν καὶ διάθεσιν. Ἐπιβάρυνσις τοῦ κόστους.
4. Ἐνίσχυσις καὶ παρακολούθησις τῶν ὁργανώσεων αἱ ὁποῖαι ἀσχολοῦνται μὲ τὴν λαϊκὴν τέχνην, τόσον εἰς τὴν παραγωγὴν ὅσον καὶ εἰς τὴν διανομὴν.

VIII. Τουριστικὰ Ἐπαγγέλματα καὶ Τουριστικὴ Ἐκπαίδευσις

1. Ἡ κατάστασις τῆς ἐκπαιδεύσεως εἶναι κρίσιμος εἰς τὰ βασικὰ ἐπαγγέλματα τῶν ὑπαλλήλων ξενοδοχείων, ἐστιατορίων καὶ κέντρων ἀναψυχῆς κ.λ.π.
2. Ἀνάγκη ἐπείγουσα μετεκπαιδεύσεως κατὰ τόπους, κατὰ τοὺς χειμερινοὺς μῆνας.
3. Ἀνάγκη συμβολῆς τῶν ἐργοδοτῶν διὰ τὴν μετεκπαίδευσιν καὶ ἐκπαίδευσιν καὶ πλεονεκτήματα τῶν ἐκπαιδευομένων.
4. Ἀνάγκη μέσης καὶ ἀνωτέρας τουριστικῆς ἐκπαιδεύσεως.
5. Μετεκπαίδευσις εἰς τὸ ἐξωτερικόν.
6. Σχολὴ τουριστικῶν ἐπαγγελμάτων δι' ἀνωτέρας σπουδᾶς.

IX. Ἐξεύρεσις κεφαλαίων ἐπενδύσεως καὶ τουριστικὸν κόστος

1. Ἐφ' ὅσον διατηρῆται χαμηλὸν τουριστικὸν κόστος καὶ δὲν ὑφίστανται διεθνεῖς ἐπιπλοκαὶ ἢ κίνησις τῶν περιηγητῶν θὰ ἀυξάνῃ.
2. Ὑπερβολικὰ χαμηλὸν κόστος στερεῖ τὴν χώραν εἰσοδημάτων καὶ καθιστᾷ ὀλιγότερον ἐνδιαφερούσας τὰς τουριστικὰς ἐπιχειρήσεις.
3. Τὰ ξενοδοχεῖα πολυτελείας—ἐφ' ὅσον εἶναι πράγματι πολυτελείας—πρέπει νὰ ἐξαιρεθοῦν τῶν διατιμήσεων.
4. Διὰ τὴν χρηματοδότησιν τῶν τοποθετήσεων à fonds perdus πρέπει νὰ φροντίσῃ ὁ Κρατικὸς Προϋπολογισμὸς.
5. Πρέπει νὰ ἐπιδιωχθῇ ἡ ἐξασφάλισις δανείου ἐπαρκῶς διὰ τὸ προσεχὲς ἔλμα ἀναπτύξεως τοῦ τουρισμοῦ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ.
6. Ἡ ἀπόκτησις συναλλάγματος ἐκ τοῦ Κράτους διὰ τῆς τουριστικῆς κινήσεως πρέπει νὰ ἐπιδοτῆται. Ἐστὼ καὶ ὁ οἰο ἐπιδότησις θὰ εἶναι ἐπαρκῆς διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν δανείων τουριστικῆς ἀναπτύξεως.

X. Ὁ Ἀπόδημος Ἑλληνισμὸς

1. Αὐξάνεται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀποδήμων Ἑλλήνων, τῶν ὁποίων αἱ σχέσεις μὲ τὴν γενέτειραν ἔχουν διακοπὴ ἢ εἶναι μᾶλλον χαλαραὶ.
2. Ἀσχέτως μὲ τοὺς ἐθνικοὺς λόγους οἱ ὁποῖοι ἐπιβάλλουν τὴν διατήρησιν τῆς ἐπαφῆς, οὗτοι ἀποτελοῦν περιηγητὰς οἵτινες προσελκύνονται εὐκόλως.

3. Ἀνάγκη μεγαλυτέρας ἀπασχολήσεως τοῦ Τουρισμοῦ μετὴν ὑπόθεσιν τοῦ Ἀποδήμιου Ἑλληνισμοῦ.

Χι. Ὁ Ἑσωτερικὸς Τουρισμὸς

1. Αἱ νέαι ἐγκαταστάσεις τοῦ τουρισμοῦ αἱ ὁποῖαι ἐγένοντο διὰ τὴν προσέλκυσιν ξένων καὶ τὰ συγκοινωνιακὰ μέσα ἀποζοῦν καὶ κερδίζουν ἐπίσης καὶ ἀπὸ τοὺς Ἑλληνας περιηγητάς.

2. Αἱ ἐγκαταστάσεις διὰ τὸν ἔσωτερικὸν τουρισμὸν εἶναι κατάλληλοι διὰ τὴν χρησιμοποίησιν αὐτῶν ἀπὸ ὄρισμένης κατηγορίας ξένων περιηγητῶν (νέοι, διδάσκαλοι), αἱ ὁποῖαι εἶναι ἀπαραίτητοι διὰ τὴν συνέχισιν τῆς τουριστικῆς κινήσεως.

3. Τὰ Ἑλληνικὰ τουριστικὰ καὶ ἐκδρομικὰ σωματεῖα, ἀσχέτως τοῦ πολιτίμου ἔργου γὰρ ὁποῖον πραγματοποιοῦν εἰς τὴν χώραν, εἶναι, ἐπίσης, ἐξόχως βοηθητικὰ διὰ τὸν ἐξωτερικὸν τουρισμὸν.

Προσεπάθησα νὰ μεταδώσω ὄρισμένας σκέψεις ἐπὶ τῶν κατευθύνσεων τῆς τουριστικῆς πολιτικῆς, μετὴν δήλωσιν ὅτι τὰ προτεινόμενα ἔχουν ἀνάγκην δοκιμασίας καὶ ἐλέγχου.

Πρὸ ὀλίγων ἀκόμη ἐτῶν, οἱ εἰδικοὶ περὶ τὸν τουρισμὸν ἐπίστευαν ὅτι τὸ τουριστικὸν εἰσόδημα τῆς Ἑλλάδος δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ὑπερβῇ ὄρισμένα πλαίσια. Αἱ προβλέψεις αὐταὶ ἤδη ἔχουν ὑπερβληθῆ ἀπὸ τὴν πραγματικότητα καὶ τὴν στιγμὴν αὐτὴν καμμία προφητεία διὰ τὸν περιορισμὸν τῆς ἀναπτύξεως τοῦ τουρισμοῦ εἰς τὴν Ἑλλάδα δὲν θὰ ἐδικαιολογεῖτο.

Θὰ ἦτο ἀληθινὰ ἔγκλημα εἰάν δὲν ἐπωφελεῖτο ἡ χώρα μας ἀπὸ τὴν παρουσιαζομένην εὐκαιρίαν ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον.

Χωρὶς νὰ συμφωνῇ κανεὶς μετὰ τοὺς ὑπερρασιολόγους, οἱ ὁποῖοι πιστεύουν ὅτι ἡ Ἑλλὰς ἠμπορεῖ νὰ ζήσῃ ἀποκλειστικῶς ἀπὸ τὸν τουρισμὸν, δύναται μετὰ πίστεως νὰ λεχθῆ ὅτι χάρις εἰς τὸν τουρισμὸν ἡ Ἑλλὰς ἠμπορεῖ νὰ ζήσῃ καλά.

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ

Ίσολογισμός της 31ης

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ

Διαθέσιμα :

1) Μετρητά ἐν τῷ Ταμείῳ, παρὰ τῇ Τραπεζῇ τῆς Ἑλλάδος, τοκομερίδια ἐπιταγαὶ καὶ ἔντοκα ταμιακὰ γραμ- μάτια	Δρχ.	440 377 588,72	
2) Εἰς χρυσόν, παρὰ τραπεζαῖς Ἐξωτε- ρικοῦ καὶ ξένα τραπεζικὰ γραμμάτια	»	124 139 596,20	564 517 154,92
Προεξοφλήσεις	>	271 102 348,—	

Δάνεια καὶ λογαριασμοί :

Ἐπὶ προσωπικῇ ἀσφαλείᾳ	»	653 841 779,70	
Ἡγγυημένοι δι' ἐμπορευμάτων καὶ φορ- τωτικῶν	»	508 498 294,98	
Ἡγγυημένοι διὰ χρεωγράφων	»	102 885 574,60	
Ἐπὶ ὑποθήκῃ	»	6 790 184,10	
Τρέχοντες λ)σμοὶ καὶ ἀντεγγυήσεις	>	779 119 841,86	2 322 252 023,24
Χαρτοφυλάκιον χρεωγράφων	>		281 924 483,30
Κτίρια καὶ Κτήματα Τραπεζῆς	»		218 162 839,75
Ἐγκαταστάσεις, ἔπιπλα, χρηματοκιβώ- τια κλπ.	>		137,—

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ

Προεξοφλήσεις	»	54 332 011,45	
Δάνεια καὶ λογαριασμοί :			
Ἐπὶ προσωπικῇ ἀσφαλείᾳ	»	961 175 687,35	
Ἡγγυημένοι δι' ἐμπορευμάτων καὶ φορ- τωτικῶν	>	163 708 849,35	
Ἐπὶ ὑποθήκῃ	>	1 016 255,75	
Τρέχοντες λ)σμοὶ καὶ ἀντεγγυήσεις	>	488 118 564,75	
Δάνεια ἀνασυγκροτήσεως	>	569 491 182,—	2 237 842 550,65
Χαρτοφυλάκιον ἑχρεωγράφων βιομηχ. ἐπιχειρήσεων	>		102 451 418,40
Ἐκκρεμείς λογαριασμοί	»		25 456 458,30
	>		<u>5 752 607 035,56</u>